

Quan điểm của Phật giáo về bảo vệ môi trường sinh thái và vận dụng ở Việt Nam hiện nay

Phạm Quốc Cường¹, Phạm Đức Thái²

¹ Bộ Tư lệnh Cảnh sát cơ động, Bộ Công an.

Email: duongquang58@gmail.com

² Học viện An ninh nhân dân.

Email: phamducthainb88@gmail.com

Nhận ngày 20 tháng 1 năm 2020. Chấp nhận đăng ngày 19 tháng 3 năm 2020.

Tóm tắt: Phật giáo luôn coi trọng mối quan hệ giữa tự nhiên và con người. Phật giáo hướng con người đến sự đối xử bình đẳng với tự nhiên. Hiện nay, môi trường sinh thái đang là một trong những vấn đề toàn cầu, được nhiều chính phủ trên thế giới quan tâm. Quan điểm của Phật giáo là bảo vệ môi trường sinh thái sẽ góp phần đảm bảo an ninh quốc gia. Việc vận dụng quan điểm này của Phật giáo là một trong những vấn đề cấp thiết ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: An ninh quốc gia, môi trường sinh thái, bảo vệ môi trường, Phật giáo.

Phân loại ngành: Chính trị học

Abstract: Buddhism always values the relationship between nature and humans. It directs the latter to an equal treatment with the former. Currently, the ecological environment is one of the global issues which are paid attention to by the governments of many countries. Buddhism holds the point of view that protecting the ecological environment will contribute to ensuring national security. Applying this viewpoint of the religion is one of the urgent issues in Vietnam today.

Keywords: National security, ecological environment, environmental protection, Buddhism.

Subject classification: Political science

1. Mở đầu

Ngày nay, toàn thể nhân loại đang phải đối diện với vấn đề khủng hoảng về môi trường, mà tác nhân gây ra chính là con người. Bởi xuất phát từ những nhu cầu, lòng tham, sự

ham muốn quá độ mà con người đã lạm dụng, khai thác triệt để các nguồn tài nguyên thiên nhiên, khoáng sản... Từ đó, gây nên sự mất cân bằng hệ sinh thái, dẫn đến thiên tai nhiều (như biến đổi khí hậu, nước biển dâng, lũ lụt, hạn hán...) làm thay đổi cuộc sống của

chính con người. Vì vậy, con người cần có những biện pháp để cải thiện, giải quyết những vấn đề môi trường sinh thái.

Trước những tác động trở lại của thiên nhiên, chúng ta cần nhìn nhận lại những tư tưởng về môi trường của Phật giáo nhằm bảo vệ sự sống của muôn loài và cho chính bản thân con người. Trong những năm qua, Giáo hội Phật giáo Việt Nam (GHPGVN) luôn đồng hành cùng chính quyền các cấp trong việc nâng cao ý thức bảo vệ môi trường ở các cộng đồng dân cư. Hằng năm, GHPGVN cùng với đội ngũ tăng, ni, Phật tử và đông đảo nhân dân tham gia hưởng ứng ngày Môi trường thế giới³, nhằm góp phần bảo vệ môi trường sinh thái, đảm bảo cuộc sống tươi đẹp hơn cho con người. Bài viết bàn về quan điểm của Phật giáo về bảo vệ môi trường sinh thái và vận dụng ở Việt Nam hiện nay.

2. Bảo vệ môi trường sinh thái góp phần đảm bảo an ninh quốc gia

Môi trường sinh thái là môi trường sống, bao gồm mạng lưới chính thể có mối liên quan chặt chẽ với nhau giữa đất, nước, không khí và các cơ thể sống trong phạm vi toàn cầu. Một trong các khâu của hệ thống này có sự rối loạn bất ổn sẽ gây ra hậu quả nghiêm trọng đối với môi trường toàn cầu.

Hiện nay, sự suy thoái về môi trường sinh thái toàn cầu được thể hiện rõ nét: (1) Sự suy thoái tầng ozon⁴; (2) Hiện tượng hiệu ứng nhà kính⁵ (nhiệt độ của trái đất tăng lên); (3) Mưa axit⁶; (4) Ô nhiễm nguồn nước sạch; (5) Nồng độ bụi ở đô thị vượt quá nhiều lần chỉ tiêu cho phép. Ngoài ra,

việc khai thác mỏ, vật liệu xây dựng, vàng, đá quý... chính thức và tự do cũng đã và đang làm huỷ hoại môi trường sinh thái. Việc sử dụng mỏ khai thác ở nhiều lĩnh vực phá vỡ sự cân bằng về hệ sinh thái môi trường... ảnh hưởng đến an ninh quốc gia của mỗi nước.

Nguyên nhân chính dẫn đến một loạt sự suy thoái môi trường sinh thái trên, trước hết phải kể đến sự phát triển công nghiệp ồ ạt, đặc biệt là các ngành công nghiệp gây ô nhiễm; tệ nạn phá rừng ngày càng nghiêm trọng trên phạm vi toàn cầu; sự mất cân bằng tài nguyên và dân số; tình trạng chạy đua vũ trang, sản xuất các loại vũ khí hạt nhân, vũ khí hoá học cũng là nguyên nhân vừa gây ô nhiễm môi trường, vừa tạo khả năng huỷ diệt thiên nhiên thông qua chiến tranh xung đột...

Tại Hội nghị Thượng đỉnh của Liên Hợp Quốc cùng hành động vì khí hậu, Tổng Thư ký Liên hợp quốc, ông António Guterres đã nhấn mạnh: cần cắt giảm phát thải khí nhà kính 45% vào năm 2030; kêu gọi tăng nguồn tài chính chi cho khí hậu, bao gồm việc thực hiện cam kết đóng góp 100 tỷ USD mỗi năm của các nước phát triển cho ứng phó với biến đổi khí hậu tại các nước đang phát triển vào năm 2020 và củng cố Quỹ Khí hậu xanh [9]. Như vậy, môi trường là vấn đề toàn cầu, đòi hỏi các quốc gia, tổ chức trên thế giới cùng vào cuộc để giải quyết, trong đó Liên hợp quốc có vai trò quan trọng. Cũng tại Hội nghị này, các nguyên thủ quốc gia và người đứng đầu chính phủ, đại diện các nước đã đưa ra những tuyên bố, cam kết mạnh mẽ về bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu toàn cầu. Vì vậy, vấn đề bảo vệ môi

trường sinh thái không còn là vấn đề riêng của một quốc gia mà là vấn đề của toàn nhân loại. Mỗi người nên tự ý thức để bảo vệ môi trường sinh thái, bảo vệ môi trường sống của chính mình.

Hãy sống hòa hợp với thiên nhiên là thông điệp sống động mà Đức Phật muốn chuyển tải đến toàn thể chúng sinh. Những sự kiện quan trọng trong cuộc đời Đức Phật gắn liền với thiên nhiên (từ khi đản sinh, đến khi xuất gia, tu hành khổ luyện tại Khổ hạnh Lâm thành đạo, đến khi Đức Phật chuyển Pháp luân và nhập đại niết bàn). Giáo lý Duyên khởi là một trong những giáo lý quan trọng nhất mà Đức Phật sáng tạo ra, cùng với nó là giáo lý nghiệp và nhân quả có thể áp dụng trong nhiều lĩnh vực, trong đó có vấn đề bảo vệ môi trường.

Đức Phật dạy các đệ tử: “Và còn lại đồ ăn thừa này của Ta cần phải quăng bỏ. Nếu các Ông muốn, hãy ăn. Nếu các Ông không muốn ăn; Ta sẽ quăng bỏ đồ ăn ấy tại chỗ không có cỏ xanh, hay Ta sẽ nhận chìm trong nước không có các loại côn trùng” [3]. Có thể thấy, những lời Đức Phật dạy đệ tử là không được quăng đồ ăn, rác thải làm hủy hoại môi trường sống của cỏ cây và động vật. Như vậy, việc đổ rác ra môi trường làm mất vệ sinh nơi công cộng, xả chất thải chưa qua xử lý vào đất, sông, ngòi, biển... đều bị cấm theo điều dạy này.

Đức Phật đã đặt ra Ngũ giới (năm điều răn không được làm, năm điều khuyến khích phải giữ cho các đệ tử). Vì Đức Phật mong muốn cho các Phật tử được hưởng quả báo tốt đẹp. Thiền sư Thích Nhất Hạnh sử dụng ngôn ngữ hiện đại để diễn giải Ngũ giới theo quan điểm của Đức Phật, trong đó, giới thứ nhất và giới thứ năm thể hiện rõ nhất sự khuyến khích bảo vệ sự sống, bảo vệ môi trường và giảm thiểu tối đa khổ đau do tiêu thụ quá nhiều, làm cạn kiệt và gây ô nhiễm môi trường: (1) Giới thứ nhất,

“Ý thức được những khổ đau do sự giết hại gây ra, con nguyện thực tập nuôi dưỡng tuệ giác Tương tức và lòng Từ bi, để có thể bảo vệ sự sống của mọi người, của mọi loài và môi trường sống...”; (2) Giới thứ năm, “Ý thức được những khổ đau do sự tiêu thụ thiếu chánh niệm gây nên... con nguyện nhìn sâu vào tự tính tương quan, tương duyên của vạn vật để học tiêu thụ như thế nào mà duy trì được an vui trong thân tâm con, trong xã hội và trong môi trường sống” [6]. Như vậy, thực hiện Ngũ giới một cách triệt để là nền tảng vững chắc cho việc bảo vệ sức khỏe bản thân và bảo vệ môi trường. Với mỗi Phật tử, việc thực hành Ngũ giới theo hướng tạo phúc, hành thiện thì phải biết nuôi dưỡng, bảo vệ sự sống và bảo vệ môi trường, như: nuôi dưỡng trẻ em mồ côi, người già không nơi nương tựa, phóng sinh, trồng cây xanh...

Ngày nay, con người vì lối sống hưởng thụ, vì lợi nhuận kinh tế mà không ngừng gia tăng việc tác động vào môi trường sống để khai thác khoáng sản, tài nguyên thiên nhiên. Do đó, con người và xã hội đang phải hứng chịu những hậu quả của tự nhiên, như: biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường, lũ lụt, hạn hán, dịch bệnh... Chính vì vậy, những quan điểm của Phật giáo về môi trường luôn có giá trị, đòi hỏi mỗi chúng ta cần nhận thức và thực hành để góp phần bảo vệ môi trường sống một cách hài hòa.

3. Vận dụng quan điểm của Phật giáo về bảo vệ môi trường sinh thái ở Việt Nam

Vấn đề ô nhiễm môi trường và biến đổi khí hậu đã và đang là một trong những thách thức lớn nhất đối với nhân loại trong thế kỷ XXI, có tác động nghiêm trọng đến phát triển kinh tế - xã hội và an ninh môi trường

thế giới. Việt Nam là một trong những quốc gia chịu ảnh hưởng nặng nề nhất của biến đổi khí hậu và ô nhiễm môi trường.

Những năm qua, Việt Nam luôn chủ động trong việc triển khai xây dựng và ban hành một cách hệ thống các chủ trương, chính sách nhằm ứng phó có hiệu quả với tác động của biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường và tăng cường quản lý tài nguyên. Hội nghị lần thứ bảy, Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI đã ban hành Nghị quyết số 24-NQ/TW, ngày 3 tháng 6 năm 2013 về “Chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu, tăng cường quản lý tài nguyên và bảo vệ môi trường”. Hội nghị chỉ ra mục tiêu của Việt Nam trong thời gian tới: “... Đến năm 2050, chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu; khai thác, sử dụng hợp lý, tiết kiệm, có hiệu quả và bền vững tài nguyên; bảo đảm chất lượng môi trường sống và cân bằng sinh thái, phấn đấu đạt các chỉ tiêu về môi trường tương đương với mức hiện nay của các nước công nghiệp phát triển trong khu vực” [1].

Chính phủ ra Nghị quyết số 08/NQ-CP ngày 23 tháng 1 năm 2014 ban hành Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết số 24-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về “Chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu, tăng cường quản lý tài nguyên và bảo vệ môi trường”. Chương trình xác định nhiệm vụ trọng tâm và giải pháp chủ yếu của Chính phủ nhằm “giảm nhẹ tác động của biến đổi khí hậu; khai thác, sử dụng các nguồn tài nguyên quốc gia hợp lý, hiệu quả và bền vững; nâng cao chất lượng môi trường sống và bảo đảm cân bằng sinh thái, hướng tới mục tiêu phát triển bền vững đất nước” [2].

Trước những nguy cơ, thách thức từ biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường, xâm nhập

mặn, hạn hán... đòi hỏi cả hệ thống chính trị và toàn thể nhân dân cùng chung tay, góp sức hành động thay đổi sự biến đổi của môi trường sống và hướng đến phát triển đất nước một cách bền vững. Ngày 10 tháng 5 năm 2017, Thủ tướng Chính phủ ban hành “Quyết định số 622/QĐ-TTg về ban hành Kế hoạch hành động quốc gia thực hiện Chương trình nghị sự 2030 vì sự phát triển bền vững”. Quyết định chỉ rõ: “Phát triển bền vững là yêu cầu xuyên suốt trong quá trình phát triển đất nước; kết hợp chặt chẽ, hợp lý và hài hòa giữa phát triển kinh tế với phát triển xã hội và bảo vệ tài nguyên, môi trường, chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu, bảo đảm quốc phòng, an ninh, trật tự an toàn xã hội và bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền quốc gia”; “Phát triển bền vững là sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân, các cấp chính quyền, các bộ, ngành và địa phương; của các cơ quan, doanh nghiệp, đoàn thể xã hội, các cộng đồng dân cư và mỗi người dân..”; “Con người là trung tâm của phát triển bền vững...”. Đồng thời, chỉ ra mục tiêu phát triển bền vững đến năm 2030 của Việt Nam, trong đó đề cập tới vấn đề bảo vệ môi trường, biến đổi khí hậu: “Duy trì tăng trưởng kinh tế bền vững đi đôi với thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội và bảo vệ môi trường sinh thái, quản lý và sử dụng hiệu quả tài nguyên, chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu...” [4].

Ngày 14/10/2019, tại thành phố Huế, Ban thường trực Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tổ chức “Hội nghị toàn quốc biểu dương, phát huy vai trò các tôn giáo tham gia bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu”, các chuyên gia môi trường thế giới cho rằng: trong 10 năm tới, GDP của Việt Nam có thể tăng gấp đôi, nhưng nếu

không quan tâm đúng mức đến công tác bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu, tính trung bình GDP cứ tăng thêm 1% thì thiệt hại do ô nhiễm môi trường sẽ làm mất đi khoảng 3% GDP [10]. Có thể thấy, Việt Nam luôn nhất quán trong việc đề ra những chủ trương, chính sách và các chương trình hành động nhằm tăng trưởng kinh tế, phát triển bền vững gắn liền với phát triển xanh và bảo vệ môi trường.

Phát huy tinh thần sống hòa hợp với thiên nhiên, Phật giáo luôn đồng hành cùng Nhà nước và nhân dân tham gia các hoạt động bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu. GHPGVN kêu gọi các Tăng, Ni, Phật tử và nhân dân cùng chung tay trong các hoạt động bảo vệ môi trường.

Đẩy mạnh các hoạt động tuyên truyền, kêu gọi Phật tử nói riêng và toàn dân nói chung chung tay bảo vệ môi trường: GHPGVN hiện nay có khoảng 55.000 tăng ni, quản lý khoảng 18.000 cơ sở tự viện, tịnh thất, niệm Phật đường trên toàn quốc [11]. Đây là nguồn lực to lớn trong việc thực hiện công tác bảo vệ môi trường sinh thái, tạo cơ sở, niềm tin về cách ứng xử “văn minh” với tự nhiên, với môi trường nhằm tiến tới một thế giới chung an lạc, thịnh vượng.

Vào tháng 12 năm 2015, tại thành phố Huế diễn ra Hội nghị toàn quốc về “Phát huy vai trò của các tôn giáo tham gia bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu”, GHPGVN đưa ra thông điệp về bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu trong đó: kêu gọi mỗi người bằng hành động thiết thực của mình, cam kết với chính mình hãy bảo vệ môi trường bền vững và đó cũng là sự bảo vệ chính mình. Hãy cùng

nhau làm cho môi trường xung quanh chúng ta xanh hơn, sạch hơn, và đẹp hơn.

Giáo hội đã tích cực tuyên truyền nâng cao nhận thức và ý thức trách nhiệm cho tăng, ni, Phật tử và người dân tuân thủ các quy định của pháp luật về bảo vệ môi trường, thực hiện có hiệu quả bằng những hành động thực tế, như: trồng cây tạo rừng; không sử dụng thuốc hóa học trong trồng trọt; không sử dụng chất cấm trong chăn nuôi, phân loại rác thải; không xả rác thải bừa bãi ra môi trường; không đốt vàng mã nơi thờ tự; hạn chế sử dụng túi ni lông; sử dụng các loại túi thân thiện với môi trường trong sinh hoạt hàng ngày... Trong đó, Giáo hội đặc biệt yêu cầu hạn chế việc tiến cúng vàng mã vì đây là nguồn xả thải nguy hại ra môi trường, hao tổn tài nguyên gỗ, khi hóa vàng mã có thể gây cháy, hỏa hoạn, tạo ra các khí thải nguy hại gây tác động tiêu cực trực tiếp và nguy hiểm với môi trường sống hiện tại.

Tại Đại lễ Phật Đản (Phật lịch 2560, dương lịch 2016), Đức Pháp chủ GHPGVN, Trưởng lão Hòa thượng Thích Phổ Tuệ đã gửi thông điệp tới các tăng ni, cư sĩ, Phật tử và những người con Phật với tâm nguyện và trách nhiệm tri ân, bằng những hành động thiết thực nhất, hãy bảo vệ môi trường bền vững và ứng phó với biến đổi khí hậu đang đe dọa đời sống của chính mình, cùng nhau làm cho môi trường xanh sạch đẹp hơn.

Cấm sát sinh, thực hành phóng sinh, tôn trọng giá trị cuộc sống, góp phần bảo vệ cân bằng sinh thái. Những năm gần đây, Trung ương GHPGVN và Tổng cục Thủy sản triển khai thực hiện bản ghi nhớ hợp tác tuyên truyền về phóng sinh, đồng thời xây

dựng kế hoạch triển khai thực hiện bản ghi nhớ hợp tác trong lĩnh vực thả giống phóng sinh, bảo vệ nguồn lợi thủy sản. Bản ghi nhớ hợp tác (năm 2018) bao gồm 3 nội dung trọng tâm: xây dựng được 1 Sổ tay Hướng dẫn công tác phóng sinh các loài thủy sản và cho in ấn 1.000 bản; tổ chức tuyên truyền trong cả nước; tổ chức tập huấn, tuyên truyền tới Ban Thông tin Truyền thông - Trung ương Giáo hội về các quy định có liên quan đến công tác phóng sinh, tái tạo nguồn lợi thủy sản.

Nhằm thực hiện mục tiêu nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm của tăng ni, Phật tử và người dân về bảo vệ nguồn lợi thủy sản thông qua hoạt động thả giống phóng sinh, góp phần vào việc bảo vệ môi trường, bảo vệ đa dạng sinh học; qua đó ngăn chặn, giảm thiểu sự phát tán những loài thủy sinh ngoại lai xâm hại ra môi trường; chủ động cung cấp và vận động tăng ni, Phật tử, người dân thả phóng sinh những giống thủy sản hữu ích cho môi trường sinh thái và đời sống xã hội. Hoạt động thả cá phóng sinh được triển khai ở nhiều địa phương, bao gồm các loài cá kinh tế như cá chép, cá trắm, cá trôi, cá chày mắt đỏ... Có thể kể đến như: ở chùa Bồ Đề (quận Long Biên, Hà Nội) tổng khối lượng cá giống được thả là 500 kg (tương đương 10.000 con); Điện Biên với hơn 1.000 người đồng tham dự đã phóng sanh 200 bao tải, tương đương khoảng 116 triệu con; lãnh đạo thành phố Lào Cai đã cùng nhân dân, Phật tử thả hàng nghìn con cá chép xuống sông Hồng và phóng sinh một số loài chim... [12].

Bộ trưởng Bộ Tài nguyên và Môi trường Trần Hồng Hà chia sẻ rằng: mong muốn đại diện lãnh đạo của các tổ chức tôn giáo

thuộc 14 tôn giáo sẽ tiếp tục phát huy vai trò của mình trong các hoạt động đẩy mạnh tuyên truyền nâng cao nhận thức và ý thức trách nhiệm về bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu trong cộng đồng, tín đồ, tổ chức tôn giáo; trang bị kiến thức, tri thức, kinh nghiệm; tiếp tục nhân rộng, xây dựng mới các mô hình, điển hình tiên tiến trong cộng đồng giáo dân, tổ chức tôn giáo tham gia bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu phù hợp với đặc điểm, điều kiện của mỗi tôn giáo và mỗi vùng miền [10].

4. Kiến nghị

Ô nhiễm môi trường là một trong những vấn đề toàn cầu, khó khăn, phức tạp cho nên cần phải tiến hành các giải pháp đồng bộ, lâu dài và với quyết tâm cao của hệ thống chính trị, của toàn xã hội. Chúng tôi đưa ra một số khuyến nghị sau:

Các cơ quan truyền thông và cả hệ thống chính trị tăng cường tuyên truyền tạo sự chuyển biến sâu sắc về nhận thức và ý thức trách nhiệm của mỗi cán bộ, công chức, viên chức, người dân về bảo vệ môi trường.

Giải quyết vấn đề ô nhiễm môi trường phải được cả hệ thống chính trị, mỗi một người dân tham gia với ý thức tự giác và thường xuyên. Tuyên truyền, tạo ý thức của cộng đồng trong sử dụng tiết kiệm, hiệu quả tài nguyên, năng lượng, từng hộ gia đình tự giác phân loại rác thải, thực hiện lối sống xanh, hài hòa với thiên nhiên, bảo tồn đa dạng sinh học... Có ý thức bảo vệ môi trường trong hoạt động xây dựng cơ sở hạ tầng, vận chuyển nguyên, vật liệu, chăn nuôi gia súc, gia cầm, vệ sinh công cộng...

Tiếp tục thể chế hóa và bổ sung, hoàn thiện các văn bản pháp luật trong lĩnh vực liên quan đến bảo vệ môi trường kịp thời. Đặc biệt, tiếp tục thực hiện Nghị quyết 24-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về “Chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu, tăng cường quản lý tài nguyên và bảo vệ môi trường”. Thực hiện sơ kết, tổng kết, đánh giá để nghiên cứu, bổ sung những vấn đề còn bất hợp lý trong một số văn bản pháp luật như: Luật Tài nguyên nước (năm 2012), Luật bảo vệ môi trường (2014), Luật Đa dạng sinh học (2008)...

Chính phủ và chính quyền các cấp cần tăng cường công tác quản lý nhà nước trong các lĩnh vực liên quan đến bảo vệ môi trường và tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý nghiêm minh những tổ chức, cá nhân vi phạm pháp luật về bảo vệ môi trường. Việc bảo vệ rừng, nhất là diện tích rừng nguyên sinh, rừng phòng hộ đầu nguồn phải được các cấp chính quyền, nhất là chính quyền cơ sở phối hợp chặt chẽ với lực lượng kiểm lâm để quản lý tốt. Trong những năm tới, nếu việc trồng rừng, bảo vệ rừng để tăng nhanh độ che phủ rừng không tốt thì sự tác động của hiện tượng biến đổi khí hậu càng lớn. Một số yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ môi trường nêu trên đặt ra cho công tác thanh tra, kiểm tra các lĩnh vực kinh tế - xã hội là hết sức nặng nề và cấp bách.

Cần tiếp tục đẩy mạnh công tác nghiên cứu, ứng dụng khoa học công nghệ trong lĩnh vực bảo vệ môi trường. Vấn đề cấp bách hiện nay là đẩy mạnh nghiên cứu và ứng dụng các thành tựu khoa học công nghệ vào việc chế biến, xử lý rác thải, nước thải và hạn chế đến mức thấp nhất khói bụi trong không khí.

5. Kết luận

Hoạt động bảo vệ môi trường sinh thái, ứng phó với biến đổi khí hậu luôn là vấn đề được quan tâm, chú trọng trong thời gian qua. Việc triển khai thực hiện các nghị quyết, quy định của Đảng và Nhà nước về bảo vệ môi trường, bước đầu đã thu được những kết quả tích cực. Về cơ bản, người dân ở thành thị và nông thôn đều được sử dụng nguồn nước sạch. Các chất thải nguy hại được xử lý và tiêu hủy đúng quy trình. Độ che phủ rừng những năm gần đây dần thay đổi theo hướng tích cực. Công tác tuyên truyền, động viên đồng bào thực hiện các biện pháp bảo vệ môi trường có những tín hiệu tốt, đạt được kết quả to lớn. Nhiều chương trình đã thu hút được đông đảo các tổ chức xã hội, tôn giáo và nhân dân tham gia vào hoạt động bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu.

Những quan điểm về vấn đề môi trường nói riêng và việc thực hành các hoạt động nhằm bảo vệ môi trường nói chung của Phật giáo đã cho chúng ta những nhận thức đúng đắn về môi trường, về khát vọng hòa hợp với thiên nhiên, tránh những hậu quả xấu từ thiên nhiên. Thực tế, vấn đề môi trường những năm gần đây nóng hơn bao giờ hết, nó nhận được sự quan tâm vào cuộc của nhiều nhà nghiên cứu, nhiều chính phủ trên thế giới, với mong muốn giảm thiểu các tác hại của biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường... Để bảo vệ môi trường sinh thái, đòi hỏi phải có sự nỗ lực, trách nhiệm của toàn xã hội, đặc biệt ý thức của mỗi con người là nhân tố quan trọng nhất.

Chú thích

³ Ngày 5 tháng 6 năm 1972 là ngày khai mạc Hội nghị Môi trường thế giới đầu tiên tổ chức tại Stockholm, Thụy Điển. Ngày Môi trường thế giới đã chính thức được công bố bởi Chương trình Môi trường Liên Hợp Quốc trong phiên họp ngày 15 tháng 12 năm 1972.

⁴ Tầng ozon là lớp khí (O_3) rất dày, bao bọc lấy trái đất và có tác dụng như là một cái đệm bảo vệ trái đất khỏi những tia cực tím của mặt trời chiếu xuống trái đất.

⁵ Hiệu ứng nhà kính diễn ra khi khí quyển chứa khí đã hấp thụ tia cực quang. Hơi nóng từ mặt trời xuống trái đất đã bị giữ lại ở tầng đối lưu, tạo ra hiệu ứng nhà kính ở bề mặt các hành tinh hoặc các vệ tinh.

⁶ Mưa axit là hiện tượng mưa mà trong nước mưa có độ pH dưới 5,6, được tạo ra bởi lượng khí thải SO_2 và NO_2 từ các quá trình phát triển sản xuất của con người, quá trình này tiêu thụ nhiều than đá, dầu mỏ và các nhiên liệu tự nhiên khác.

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Chấp hành Trung ương (2013), *Nghị quyết số 24-NQ/TW, ngày 03 tháng 6 năm 2013, Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về “Chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu, tăng cường quản lý tài nguyên và bảo vệ môi trường”*, Hà Nội.
- [2] Chính phủ (2014), *Nghị quyết số 08/2014/NQ-CP ngày 23 tháng 1 năm 2014 Chương trình hành động của Chính Phủ thực hiện Nghị quyết số 24-NQ/TW, ngày 03/6/2013, Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương*

Đảng (khóa XI) về “Chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu, tăng cường quản lý tài nguyên và bảo vệ môi trường”, Hà Nội.

- [3] Thích Minh Châu (1995), *Những lời dạy của Đức Phật về hòa bình và giá trị con người*, Viện Nghiên cứu Phật học Việt Nam.
- [4] Thủ tướng Chính phủ (2017), Quyết định số 622/2017/QĐ-TTg về việc ban hành Kế hoạch hành động quốc gia thực hiện Chương trình nghị sự 2030 vì sự phát triển bền vững, Hà Nội.
- [5] <https://baoquocte.vn/viet-nam-hanh-dong-ung-pho-voi-bien-doi-khi-hau-72795.html>
- [6] <https://gdptthegioi.net/2017/08/cuoc-doi-duc-phat-va-moi-truong/>
- [7] http://hcmup.edu.vn/index.php?option=com_content&view=article&id=8100&Itemid=5167&lang=vi&site=51
- [8] <http://hdl.vn/vi/nghien-cuu---trao-doi/o-nhiem-moi-truong---thuc-trang-va-giai-phap.html>
- [9] <http://mattran.org.vn/hoat-dong/bieu-duong-phat-huy-vai-tro-cua-cac-ton-giao-tham-gia-bao-ve-moi-truong-va-ung-pho-voi-bien-doi-khi-hau-28357.html>
- [10] <http://www.dcc.gov.vn/tin-tuc/3574/Vai-tro-cua-cac-ton-giao-tham-gia-bao-ve-moi-truong-va-ung-pho-voi-bien-doi-khi-hau-da-tao-suc-lan-toa-lon-trong-xa-hoi.html>
- [11] <https://vbgh.vn/index.php?language=vi&nv=laws&op=detail/bao-cao-so-ket-cong-tac-phat-su-6-thang-dau-nam-2019-cua-giao-hoi-phat-giao-viet-nam-157>
- [12] <http://www.phattuvietnam.net/lao-cai-ngay-hoi-tha-ca-phong-sinh>